

Izhaja vsak pondeljek in četrtek zvečer.
Stane za celo leto 15 L., za pol leta 8 L., za četrt leto 4 L. Za inozemstvo celo leto 20 L.
Na naročila brez dopolne naročnine se ne oziroma.
Odgovorni urednik:
RIJHARD OREL.

GORIŠKA STRAŽA

Številka 99. V Gorici, v pondeljek zvečer 17. decembra 1923. Letnik VI.

Nefrankirana pisma se ne sprejema. Oglaševanje se računa po dogovoru in se plačuje naprej.
Ist. izdaja konsorcij „GORIŠKE STRAŽE“
Tisk. S. Spazzal v Trstu.
Uprava in Uredništvo:
ulica Mameli 5.
(prej Scuole).

Potom demokracije k sporazumu.

Ako prebivajo v tujerodni državi narodne manjšine, ima vlada na izbiro samo dve poti: ali se z dragorodci sporazume, ali pa uporabi proti njim silo. Moderna država si mora zbrati eno ali drugo. Tretje poti ni.

Primorski Slovenci živijo že leto in dan pod vlado, ki hoče rešiti vprašanje narodnih manjšin s silo. Fasistovska vlada veruje, da se dà tudi problem drugorodcev najboljše in najhitreje urediti z močjo.

Zato ni od svojega postanka do danes nikdar še iskala stikov z dragorodci, da bi v sporazumu z njimi uredila svojo manjšinsko politiko. Nasprotno! Ona se je doslej opirala vedno samo na svojo državno oblast in moč ter odrejala, kater se je njej zdele prav, ne zmeneč se pri tem nikdar za želje in mnenje drugorodcev.

Pokorščino in zopet pokorščino.

Tako je bila n. pr. razkosana naša dežela na troje, se je vrgel naš jezik iz sodnij, so bile vničene slovenske ljudske šole, a vladi ni nikoli padlo v glavo, da bi nas vprašala, kaj mi o tem mislimo in kaj želimo. Vlada je bila mnenja, da bi bila naravnost neodpustna slabost, ako bi se država razgovarjala in pogajala z dragorodci. Ona si je mislila: Kar mi sklenemo, je pametno in državi koristno, zato naj Slovenci lepo ubogajo in se pokorijo, pa je amen! Nic debat, ampak pokorščino in zopet pokorščino.

To se je zdele gospodom velika politična modrost! In silovito so nanjo povnosni, da so jo odkrili.

Toda kdor pozna zgodovino narodnih manjšin v Evropi, ta ve, da je politika moči bila že tolkokrat prerabljenia in preizkušena, da je že stara in vemo načeno, kako se razvija, stopnjuje in končava. To smo videli lepo in nazorno že v drugih državah.

Videli smo oblastnike, ki so mislili, da bodo kar z eno energično potezo rešili na mah vprašanje narodnih manjšin. Jezik — so modrovali — je glavni znak narodnosti, zato zatrimo in vzemimo manjšini jezik in vsilimo ji svojega in narodno vprašanje bo na vekomaj rešeno.

Kam vodi politika moči.

In kaj se je redno in povsod zgodilo? Redno in povsod je politika moči razplamenila narodni čut manjšin do najvišje stopnje.

Vlada je lahko delala, kar je hotela: razpuščala društva, dušila časopisje, zapirala voditelje, vse, prav vse se je spreminjalo sproti v orožje narodne propagande. In čim bolj so oblastniki besneli in tolkli okoli sebe, tem više so švagli iz ogorčenega ljudstva plameni narodnega navdušenja. Vladni možje si niso vedeli več pomagati. V svoji slepi trmi so pognali politiko moči do poslednje stopnje: drugorodce je treba prisiliti, da se izselijo. Najprej so jim ponujali velike svote, da prodajo zemljo in hišo in zapusti prostovoljno rodno grudo.

Politika proti drugorodcem je postala gospodarska politika. Ko tudi to ni uspelo, so izdali kratkomalo zakon, s katerim so manjšine prisili, da prodajo svoja posestva.

Vsemu svetu so znani razlastitveni zakoni pruske države proti Poljakom, vsi se še spominjajo nasilne nemške kolonizacije med poljskim narodom.

Taka politika je sicer surova in se

zruši s časom sama v sebi, a je logični zaključek metode moči.

Kdor stopi na pot sile, tega ženejo proti njegovi volji neki notranji zakoni do takega konca.

Ali se torej tudi naša vladna politika razvija v tej smeri?

Vidimo pri naši vladi morda že znake, da hoče svojo politiko napeljati na taka pota?

Po stopnijah Prusov?

Ne! Pač pa se pojavljajo v italijanski javnosti že prvi glasovi, ki zahtevajo, naj gre vlada kar brez pomisleka v stopnje pruske manjšinske politike. Prvi glas se je dvignil v senatu. Znani učenjak Pantaleoni je izjavil, da je politika Italije z Nemci presibka. «O našem

položaju na Trentinskem» — je rekел — «razpravlja Velenemci v Avstriji in na Nemškem. Mesto politike brez gospodarstva moramo delati v tej deželi politično gospodarstvo. Med vojno mi je rekel angleški delegat, priatelj Italije: Ako se hočete na Trentinskem dobro počutiti, morate Nemce proti visokim svotam «razlastiti» in prodati njihova posestva Italijanom.»

Ta izjava senatorja Pantaleonija kaže prve obrise nove politike, ki se mora neizogibno poroditi iz načela moči in sile.

Vlada stoji pred izbiro: ali se odloči za Pantaleonija, ali pa zavrže načelo moči in resi vprašanje manjšin na podlagi demokracije.

Kaj se godi po svetu?

Avstrija se dviga.

Stavka poštnih uslužbenec v Avstriji je obrnila zopet pozornost sosedov na malo državo. Časopisje razpravlja o razmerah v tej deželici in pripoveduje o reformah, ki so se tam izvedle. Avstrija je naš sosed, s katerim so bili naši kmetje in trgovci vedno v trgovskih stikih in bodo tudi v bodoče z njim kupčevali, zato je potrebno, da seznanimo naše bravce pobliže z razmerami v tej državi.

Pred par leti je bila Avstrija zelo revna in potlačena dežela. Njena valuta je bila strašno slaba in ničvredna kakor današnja nemška marka. Brezposelnost, draginja in lakota so trpinčile njeno prebivalstvo, miljardni dolgoročni so dušili njeno državno gospodarstvo. Skoro nemogoče je bilo misliti na uvoz naših vin in naše zelenjadi, zakaj nihče jih ni mogel plačati in valuta je skakala vsaki dan navzdol. Le žalost in sočutje je navdajalo človeka, kadar je nislil na Dunaj.

Če primerjamo tiste čase z današnjimi, je skoro nemogoče verjeti, da se je mogla ta premagana dežela tako hitro in krepko dvigniti iz svoje strašne bede.

Najstalnejša valuta srednje Evrope.

Glejmo danes avstrijsko krono! Res je sicer, da je v primeri z liro ali dinarjem malo vredna; toda zato je stanovitna, trgovci se lahko nanjo zanesajo in z njo lahko kupujejo, ker vedo, da se drži trdnno na nogah in ne pade. Stalna in zanesljiva je, ako, da jo imenujejo evropski dobitki.

Proračun avstrijske države je sicer še vedno pasiven, toda primanjkljaj se dosledno manjša in bo s časom popolnoma zginil. Avstrijski finančni minister je poročal v dunajskem parlamentu, da se bo v letu 1924. znižal državni primanjkljaj od 837 papirnatih miljard na 147. To je silen skok, ki ga ne zmore vsaka dežela. Za leto 1925. je preračunan, da mora primanjkljaj popolnoma zginiti in se bodo torej odslej dohodki in izdatki povsem krili.

Kako je bil tak napredok mogoc?

Brez dvoma ima pri obnovi države velikanske zasluge monsignor Seipel, ki je z energično in modro roko vodil dve leti usodo Avstrije

da je antanta sla Avstriji drugace na roko kakor Nemčiji. Avstriji je antanta pomagala na noge, s tem da ji je dala velika posojila in se odrekla izplačevanju vojne odškodnine, medtem ko je Nemčijo na vse mogoče načine izmogzavala, dokler je ni slekla do nagega.

Brez pomoči antante, bi se ne bila Avstrija nikdar dvignila, kar je potvarem razumljivo. Mislite si n. pr. kmeta, ki se je vrnil iz vojske domov in našel razdrto hišo, ki ima razkopano polje, je brez živine, brez orodja in brez denarja in je povrh še zakopan v dolgove? Kako hočete, da plača svoje dolgove? Ali naj z golimi rokami izrije iz zemlje pridelke? Če nima otroka, nima gnojil, nima živine, nima strehe, bo ostala njegova zemlja neobdelana, naj ima še tako dobro voljo. On ne bo mogel niti živeti in bo poginil, kaj še da bi plačal svoje dolgove.

V položaju takega vničenega kmeta sta se nahajala Nemčija in Avstrija po končani vojni.

Obe državi sta se obrnili k antanti in rekli: Dolgov ne moremo sedaj plačati. Dajte mi posojilo, da si kušim orodje in živino, obdelam zemljo in s pridelanimi pridelki vam bom mogel šele plačati dolgove.

Avstrijo je antanta razumela in podprla.

Nemčijo pa niso hoteli razumeti. Plačaj dolgove, so ji rekli, in konec besedi. — Ne morem! — Lažeš, plačaj!

Ko bi bila antanta govorila tako z Avstrijo, bi bila danes ravnotam, kjer je Nemčija.

Toda z Avstrijo so bili pravični. Mesece aprila 1922. se je obrnila mala država z obupnim klicem na velesile, ki so bile zbrane na sestanku v Londonu, in jih prosila nujne pomoči. Dne 15. avgusta je Lloyd George odgovoril v imenu zaveznikov, da je Avstrija uslušana in povabil Zvezo narodov, naj izdela načrt, kako rešiti Avstrijo poloma. Zveza narodov je vzela zadevo v roke, napravila širokopotezen obnovitveni program in sklenila, da je treba dovoliti Avstriji predvsem

650 miljonov zlatih kron posojila.

To je pomenilo rešitev Avstrije. S tem denarjem je Seipel popravil valuto in podprt industrijo, da si je

nakupila surovine in začela izvažati v tujino svoje izdelke. Gospodarstvo je oživelj, Vendar je pa moral Seipel vzeti nase zelo težke obveznosti. Dovoliti je moral, da nastavi Zveza narodov pri dunajski vladi posebnega komisarja, ki naj nadzuruje vlado in pazi, da se dano posojilo previdno uporablja. Pomislite, kakšna sitnost za ministre imeti nad sabo varuh! Za sprejetje posojilo je moral Seipel zastaviti vse dohodke iz državne razprodaje tobaka in carin.

Obnovitveni program.

Socialisti so vpili, da prodaja Seipel neodvisnost domovine antanti, toda kršč. soc. državnik se ni dal omajati. Trdno in dosledno se je držal svojega načrta in šel na delo. Skupno z Zvezo narodov je izdelal širok program državne obnove, ki ga je predložil parlamentu v potrdilo. Da se zmanjšajo državni stroški, je predlagal Seipel velike reforme v upravi. Treba je bilo odpustiti iz službe veliko število uradništv, ki se je bilo po polomu Avstrije zbralo v nepreglednih četah na Dunaju. Vsi nemški uradniki, katera je bila raztresila Avstrija preko vse velike države, so se namreč navalili po vojni v malo deželico. Preuređiti je bilo treba železnice in monopole, ustaviti banko za novo valuto itd.

Delo bo skoraj dovršeno.

Cim je Seipel izvršil del programa, mu je Zveza narodov izplačala obrok posojila. Kolikor bolj je obnova uprave napredovala, toliko več obrokov je antanta nakazovala. In Seipel je držal dano besedo zvesto. Danes je mnogo več ko polovico dela že dovršenega: več ministrstev je bilo ukinjenih, uradniki so odpuščeni, železnice so preurejene, Avstrija je sklenila trgovske pogodbe skoro z vsemi sosedji itd.

Seipel gleda lahko s ponosom na delo, ki ga je dovršil v tem kratkem času.

Nemčija prosi zopet za mir.

Spričo Avstrije je Nemčija prava reva. Njeno krepko telo se zvija v krkih in hira vedno bolj očitno. Po dolgih parlamentarnih zmešnjavah je Nemčija vendar dobila svojo vladu. Za kanclerja je bil imenovan zastopnik kat. centruma gospod Marx, ki je sprejel vodstvo države le pod pogojem, da mu parlament podeli polnomoč, kakor jo ima približno Mussolini. Državni zbor je dal Marxu pooblastilo in celo socialisti so glasovali za predlog.

Prvi važnejši korak, ki ga je naredil Marx po pooblastilu, je nova mirovna pogodba Francozom.

Poincaré je topot nekoliko bolj prijazen.

Casopisje poroča, da je francoski ministrski predsednik sprejel nemškega poslanika in govoril proti svoji navadi z njim uljudno. Izjavil je, da je pripravljen pogajati se z Nemčijo direktno, ako bo stavila pametne predloge. Prijaznost Poincaréja ima svoje korenine v angleških volitvah. V Britaniji je zmagala namreč protifrancoska politika. Delavska stranka ter liberalci so pripravljeni pomagati Nemčiji na noge in zgoditi se prav lahko, da stopijo Angleži v samostojna pogajanja z Nemci. To bi bilo Poincaréju skrajno neprijetno

In zato bi hotel Angleži prehiteti. Vse kaže, da bi se rad z Nemci povrnal, preden bi mogli Angleži poseti vmes. Vendar ne smemo preveč zidati na Poincaréjevo prijaznost. Zgodi se lahko, da igra stari lisjak komedijo in se skrivaj že pripravlja, kako bi Nemce po kratkih razgovorih zopet odhil. Treba je previdno čakati, de se dogodki razvijejo in počažejo, koliko je v Poincaréjevi prijaznosti dobre volje.

Socialisti se bodo morda vzdržali volitev.

S tem da je Mussolini zaključil zasedanje parlamenta, je povzročil v državi celo vrsto razprav in debat o bodočih volitvah. Vse stranke so prepričane, da se poslanci nikdar več ne sestanejo v parlamentu. Volitve so gotova stvar.

Spričo tega dejstva so se zbrali ki posvetovanju zmerni socialisti pod vodstvom Turatija in pozvali v posebni resoluciji stranko, naj premisluje, ali se sploh splača vdeležiti se prihodnjega volilnega boja.

Socialisti namigavajo, da se umaknejo iz borbe radi nasilstev, ki groze volilcem. V svoji resoluciji napadajo silno ostro fašistsko vladu ter ji celo očitajo, da ruši s svojim režimom temelje, na katerih slovi civilizirano življenje človeštva.

Mussolinijev odgovor.

Fašisti so bili seveda radi te resolucije silno ogorčeni in so jasno pro-

testirali, dolžeč zmerne socialiste, da obrekujejo Italijo kot deželo brez pravnosti in nasilja. To se pravi omadeževati lastno državo v očeh tujine. Fašisti trdijo, da se bodo vršile volitve v popolni svobodi, kar je vrlada že večkrat poudarila. Mussolini pa je v odgovor dal objaviti, da bo povabil v Italijo poslanice drugih držav, naj prisostvujejo volilni borbi in opazujejo od blizu, če se vrše volitve res svobodno. Na ta način hoče Mussolini staviti zmerne socialiste na laž.

Kaj pravijo druge skupine?

Stranka socialističnih levičarjev se kljub temu tudi ona pomisla, ali ne bi kazalo, se popolnoma odtegniti volitvam.

V liberalnih strankah vlada velika zmešnjava. Nekatere skupine so vladali nasprotne, druge so ji prijazne. Mnogo poslancev pa je takih, da se fašistom na vso moč klanjajo in laskajo, ker žele priti v njihovo kandidatno listo ter smukniti tako z njihovo pomočjo v parlament. Skrb za Koriat jih žene z neugnano silo proti vladajoči stranki. Časopisi pišejo, da so nekateri vodilni liberalci celo pripravljeni zapustiti svojo stranko in se vpisati v fašiste.

Naj bo temu kakor koli, eno je pa gotovo: liberalci se na noben način ne bodo vzdržali od volitev, temveč bodo poskusili na volivnem bojišču svojo srečo.

Nato zavrača list trditve, da je ljudstvo zoper nadškofa. Navaja slovesne sprejeme, ki jih je bil deležen nadškof v vseh furlanskih občinah. List zaključuje z opombo, da je sklep fašistov proti volji naroda, katera odklanja vsako akcijo, ki bi bila naprjena proti našemu nadškofu.

Se strinjam.

Poslanec Corsi je vložil na Mussolinija vprašanje, kaj misli ukreniti, da se zmanjšajo plače gospodom nadkomisarjem, ki vladajo nad več občinami. Kajti plače komisarjev pravi poslanec — pomenijo težko bremie za naše občine, posebno za majhne, ki nimajo niti dovolj denarja, da bi plačevali zdravnik, kaj še komisarje.

S poslancem se popolnoma strinjam in ponovimo se enkrat, da so komisarji popolnoma nepotrebni. Mussolini je odgovoril, da posle prefektom posebna navodila.

O naših krajih hoče Mussolini sam odločati.

V soboto so se zbrali v Rimu različni ministri in uradniki, ki so se pod predsedstvom Mussolinija razgovarjali o naših krajih. O čemu so se menili, ne vemo. Časopisje molči, ministri molče. Mussolini je reklo, da si pridrži pravico, da bo sam odločal o naših krajih. O čem je treba odločati, ne vemo. Vse molči. Sicer nas to nič ne briga, kajti gospodje bodo že dobro naredili in oni že vedo, kaj delajo. Bodimo brez skrbi.

Boj proti preklinjevanju.

Včeraj se je vršilo v Vidmu zborovanje zoper kletvino. Razni govorniki so stavili predloge, kako bi se omejevala ta grda in včasi strašna razvada. V vsakem okraju naj se ustanovi poseben odbor, ki bo vršil propagando v smislu navodil osrednjega odbora. Pamečna misel! Tudi med našim ljudstvom bi bilo treba začeti s propagando proti kletvini.

Stavka poštnih uslužbencev v Avstriji je končana.

Dunajsko časopisje prihaja zopet redno.

DNEVNE VESTI

Bpostol verskega ujetinjenja Slovanov.

Papež Pij XI. je izdal okrožnico, v kateri poveljuje sponjan moža, ki je pred 300 leti umrl mučeniški smrti za ujedinjenje Katoliške in Pravoslavne cerkve. Papež je poslal pri tej priliki topel pozdrav vzhodnim Slovanom, poučarjajoč, da so katoliški cerkvi jeziki vseh narodov enako ljubi in dragi ter je staroslovenski obred katolikom ravnotako pri srcu kakor latinski.

Da bodo naši bravci vedeli nekaj o tem odličnem možu, čigar spomin se danes slavi, priobčujemo dopis, ki smo ga prejeli od našega sotrudnika.

Katoliški Ukrajinci praznujejo letos 300 letni jubilej smrti nadškofa sv. Jozafata Kunceviča, ki je leta 1623. umrl v Vitelbsku v Rusiji mučeniške smrti za cerkveno združenje.

Njegovo telo, ki kateremu so romali z Rimom zedinjeni kristjani iz cele Rusije in se ob njem navduševali, je vladna Rusija l. 1873. s silo in zvijoču uropala ter zakopala v neki kleti, da bi prej strohnelo. Med vojno se je pa velikemu ukrajinskemu metropolitu, Ivovskemu nadškofu Septičkemu, posrečilo najti njegov grob in spraviti svete ostanke na Dunaj. Tam se zdaj nahaja njegovo truplo v grško-kat. cerkvi sv. Barbare v dragoceni rakvi, ki je dar ukrajinskih veljakov iz Amerike.

Proslava tristoletnice.

Dne 17. p. m. so njegovo telo prenesli v veličastni procesiji v cerkev sv. Stefana na Dunaju, kjer je bilo

cel teden izpostavljeno. Obenem so se vršili te dni govorji o delu za zbljanje in zedinjenje pravoslavne ruske cerkve s katoliško ter so se opravljale pri sv. Stefanu pontifikalne sv. maše v obredih v znamenje, da Cerkev ne gleda na obredne razlike, ampak objema z enako ljubeznijo vse vernike latinskega kakor tudi vzhodnega staroslovenskega obreda. V nedeljo 25. t. m. so svetnikovo truplo prenesli slovesno zopet nazaj k sv. Barbari, odkoder ga nameravajo v kratkem prepeljati v njegovo ljubljeno Ukrajino, in sicer za enkrat v grško-kat. stolnico v Prémisu. Dal Bog, da bi se zedinjenje pravoslavne cerkve s katoliško, za kar je nadškof Jozafat umrl mučeniške smrti, zdaj po 300 letih bližalo urešenju.

Mestne novice

Ali bo že pravo pristanišče?

Na seji vodstva goriške fašistovske stranke so zadnjo soboto izvolili odbor, ki se bo pogajal z začetniki tukajšnje »Kmečke stranke« (partito dei contadini), ki ji načeljuje znani Gorjan, glede združitve obeli skupin. Obilo srečel!

Framasoni proti nadškofu.

Znano framasonsko udruženje «Giordano Bruno» v Vidmu je sklenilo ostro rezolucijo proti goriškemu nadškofu. Počasi bo že prislo na dan, kjer ima gonja proti našemu vladiku svoje izvore in kakšne cilje zasleduje.

Avtonomija škofija.

Pred dobrim letom smo se v našem listu odločeno borili za avtonomijo goriške dežele. V številnih razpravah smo dokazovali, kakšna velika gospodarska nevarnost preti mestu, če se ukine samostojnost goriške dežele in se premakne središče pokrajine v Videm. Med italijanskimi so deležani smo imeli malo odločnih sokojevnikov. Narodna zasepljenost jim ni dopuščala, da bi se takoj začetku postavili z namenom enotno brambno črto. Metali so nam polema pod noge in na vse mogoče načine slabili naš odpor. Ko so pa bili sklepni že storjeni, so se vzdramili in se začeli huniti. Toda bilo je že prepozno: avtonomija je šla raken zvijezda in Gorica je zgubila svojo prejšnjo vlogo. Vsičinem položaju se nahajajo sedaj. Vsaj gonja proti prevzemu knezonadškofije je od izvestnih krovov vprizorjena iz očividnega namenosti odstraniti nadškofa. Sedeja in razdeliti nato goriško nadškofijo, ko prej deželo med Trst in Videm ter prenesti sedež metropolita v Videm.

Gotove ljudi bode v oči, da tvori Gorica s svojim nadškofom — metropolitom se važno kulturno in gospodarsko središče, zato so započeli proti drži. Sedeju oseben boj v znamenu avstrijskanstva, v resnicu pa iz narodne nestrnosti. Prenogni italijanski someščani jim naselajo našim manjšinam. Vzdramili in zavedli se bodo še le tedaj, ko bo že prepozno. Kogar hoče Bog ugonobiti, ga udari s slepoto!

Da se poznamo!

Zadnje dneve razburja naše mesto gonja, ki so jo vprizorili goriški in videmski fašisti proti našemu nadškofu, ki je vedno vestno vršil svoje nadpastirske dolžnosti. Navidezno je udarec sicer naperjen proti častljivi osebi prezvisenega, toda namejen je, kakor ugotavljamo tudi na drugem mestu, nadškofiji in goriškemu mestu. Zato se nam zdi upomestno, da navedemo one goriške korporacije, ki so v tem boju posodile svoja kopija našim nasprotnikom. Kakor poročajo italijanski ljudi, odobravajo boji proti goriški nadškofiji: športni klub »Audax«, gor-

Važno! Vprašanje vlog in terjatev pri avstrijski poštni hranični je končno rešeno!

Opozarjam vse lastnike vlog in terjatev pri avstrijski poštni hranični na važni članek tajnistva K. D. Z., ki je priobčen v oddelku »Gospodarstvo«.

Poslovilne besede na našem ljudstvu!

Zupnik Zvaček je služil 34 let 4 meseca med istrškim narodom. Te dni so ga hoteli z orožniki pregnati čez mejo, ker je po svoji narednosti Če, hoslovak. Le posredovanju češkoslovaškega konzula v Trstu se ima zahvaliti, da mu ni bilo treba v spremstvu orožnikov čez mejo.

Ob slovesu je priobčil naš naše ljudstvo v časopisu nastopno pismo, ki med drugim pravi:

»S kakim srcem sem te zapuščal, dragi ljudstvo, o tem ni treba niti da pisem. Težko mi je bilo pri sreči, ko sem pomislil na vse tisto, kar si pretrpel in kar je še čaka; pospreno pa sedaj, ko ostajaš brez svojih duhovnikov, ki so te ljubili in trpeli zate. Sedaj ostajaš osamljena brez obrambe, izpostavljen na milost in nemilost onum, ki te tlacijo. Ali kljub vsemu temu — ne obupaj! Vse tvoje trpljenje bo z rdečimi črkami zabeleženo v zgodovini, tako da bo tudi poznejši načrščaj občudoval tvojo vztrajnost in bo se močneje ljubil tvoj jezik, ki ga ti, dobro ljudstvo, govorиш. Tvoja tužna Istra bo stala kot zvezda, ki bodo upre vanjo oči vseh narodov, ki bodo občudovali tvoje trpljenje in vztrajnost. pride čas, ko tudi ti izideš ovenčano z laporivim vencem iz prahu današnjega poniranja. Bodи zložno in prosi Boga, da ti podeli vztrajnost v borbi za pravično stvar!«

Razmerje do drugorodnih manjšin. Italijanski pisatelj Piero Gobetti je napisal članek o goriških razmerah, v katerem pravi med drugim: »Mesto Gorica je znalo pri zadnjih občinskih volitvah rešiti vprašanje drugorodnih manjšin na dostojen način. Enako mišljenje prevladuje,

da so goriški fašisti drželi Besednjaka, ki se je v petek zvečer odzval vabilu in sel v sedež goriškega fašistskega direktorija. Tajnik fašista g. Caprara je držu Besednjaku povedal pred direktorjem sledče: »Mi fašisti ne moremo omejevati svobode tiska in nemamo delati nasilnosti, zakaj doba nasilstev je minula. Toda opozoriti Vas moramo, da je pisava »Goriške Straže« poselno v zadnjem času silno ostra in da precej pikro kritizira vladu in njene ukrepe. Gospodje, Vi ste prosti delati, kar hočete, toda opomnimo Vas, da fašisti ne bodo mogli več dolgo prenašati te pisave. Ako ne odnehatе, bomo siljeni podvzeti mere, ki ne bodo »Straže« niti koristne niti prijetne.«

Ko je tajnik te besede spregovoril, se je poklonil in storil dr. Besednjak. Podala sta si roke in se poslovila, nakar je dr. Besednjak pozdravil ostale člane fašistskega direktorija. Zadevo se bomo prihodnjič po bliže davili.

Vlada odobrila spremembo občinskega in deželnega zakona.

V soboto zvečer so sklenili ministri v Rimu, da spremenijo občinski in deželni zakon. Pri nas je bil občinski in deželni zakon komaj vpeljan, pa je že drugi zakon pred vratiti. Skoro v enem letu tri različni zakoni. Uboga glave naših občinskih tajnikov in županov.

Za goriškega nadškofa.

Videnski dnevnik »Il Friuli« imenuje boj proti nadškofu »una lotta ingiusta«, to je kriviten boj. »Friuli« piše, da se borijo fašisti zoper nadškofa sahovnatih ker je slovenskega rodu. V članku treh kolon dokazuje, kako je knezonadškof vselej vestno izpolnjuje vse svoje dolžnosti in bliv narodnem oziru vselej pravčen.

1.) izkaz o državljanstvu, ki mora biti vidiran od konzulov njihovih držav;
2.) izkaz o bivališču.

Terjatev upnikov četrte skupine pa ne prevzame italijanska država. Njihove terjatve se bodo likvidirale na podlagi ključa, ki je veljal za izmenjavo avstro-ogrsko valute.

Člen 11. ministrskega sveta

določuje, da so deležna ugodnosti izmenjave po ključu 60 odstotkov tudi vsa denarna nakazila v prometu hranilnih vlog in tekočega računa pri dunajski poštni hranilnici, ako niso bila akreditirana na račun. Tudi te terjatve se prenesejo v nove hranilne knjizice italijanske poštne hranilnice.

Za neizvršena plačilna nakazila od strani avstr. poštne hranilnice se istako lahko dovoli ta ugodnost, ako je iz pismene izjave ali pa iz drugih dokazov razvidno, da ni prišel prizadeti drugače do plačila.

Način izvršitve tega odloka

po poštini uradih in drugih organih, ki so poverjeni z izvršitvijo tega odloka, določi poštno ministrstvo v sporazumu s finančnem ministrstvom. Ako nastane dvom glede pridelitve upnikov k eni ali drugi skupini, odloči pristojni prefekt.

Člen 15. pa določuje,

da je pristojen za vse spore, ki bi nastali pri izvršitvi tega odloka, edino in izključno finančni minister.

Člen 16. določuje,

da se prične izročevanje hranilnih knjizic in prijavljvanje terjatev v smislu razloženega odloka 1. januarja 1924. ter da se nepreklicno konča 15. februarja 1924.

Za upnike, ki bivajo v inozemstvu, pa traja rok do 30. marca 1924.

Opozorjamo in prosimo

župane, duhovnike, učitelje, zadruge itd., da pojasnijo ljudstvu to važno gospodarsko zadevo. Naj bi ne bil nihče, ki bi trpel radi neznanja tega odloka škodo!! Zlasti je treba opozoriti varuhov in sirote, kmetov in delavce, revne ženice, ki so nalagale svoje skromne prihranke pri poštni hranilnici.

Tajništvo Kmets. del. zveze v Gorici.

Dva gospodarska lista

Poleg izvrstno urejevanega in splošno priljubljenega »Gospodarskega lista« se je pojavil kar naenkrat nov gospodarski časopis, ki ga imenujejo »Gospodarski vestnik«. Brž ko je novi list izšel, so se dvignili glasovi, da je nov gospodarski časopis nepotreben, ker pomeni cepljenje sil in potrato denarja. En gospodarski list zadostuje popolnoma potrebam primorskih Slovanov. Čemu torej nov nepotrebeni list?

Razvila se je polemika med »Edinstvo«, »Malim listom« in gori označenim »Gospodarskim vestnikom«, v katero se »Straža« ni hotela vtikovati, četudi je bila in je še danes tudi prepričana, da sta dva gospodarska lista za naše razmere skrajno nepotrebna.

»Edinstvo« in gori označeni »Gospodarski vestnik« sta potegnila v spor tudi »Zadružno zvezo« v Gorici, četudi ni ona črhnila ni besede in se ni najmanj vmešavala v polemiko.

Zadružna zveza nas naproša, naj zato priobčimo v našem listu nastopno izjavo, kar prav radi storimo:

»O priliki ustanovitve »Gospodarskega vestnika« se je v slovenskih časnikih razvila polemika, v katero se je zaneslo ime »Zadružne zveze« v Gorici kot izdateljice že od leta 1922. dalje izhajajočega »Gospodarskega lista«. Podpisana »Zadružna zveza« v Gorici odklanja vsako vmesavanje v to polemiko, mora pa v svojo obrambo ugotoviti netočnost raznih objavljenih člankov in izjav.

»Gospodarski list« se je ustanovil vsled sklepa zveznega občnega zbo-

ra, ki se je vršil 13. septembra 1921. Pri tem občnem zboru je zastopal Slovensko kmetijsko društvo v Gorici (takrat še včlanjeno pri podpisani zvezzi!) njegov predsednik g. Ignacij Križman, ki je bil tudi podpredsednik zveznega nadzorstva. Predlog je bil sprejet brez vsakega ugovora. Slovenskemu kmetijskemu društvu je bilo torej znano, da zveza namerava ustanoviti list. Kakor izvemo iz 3. štev. »Gospodarskega vestnika«, sta se pa istočasno Slovensko kmetijsko društvo v Gorici in Kmetijska zadruga v Trstu pogajali, da bi ustanovili skupno glasilo. Ugotovljamo, da se teh pogajanj nideležila nobena izmed drugih organizacij, ki se sedaj potegujejo za »Gospodarski vestnik«! K tem razgovorom ni bila nikdar vabljena podpisana Goriška Zadružna zveza. Ko je naš »Gospodarski list« izšel, so ga kot svoje glasilo sprejele »Slovenska čebelarska zadruga v Gorici«, »Županska zveza v Gorici« in »Kmetijska zadruga v Trstu«. To dokazuje I. letnik našega lista. Zadružna zveza v Trstu se je do nas obrnila z željo, da bi bila soudeležena, šele 27. februarja 1922., ko je izšla že 3. štev. »Gospodarskega lista« in odgovorili smo ji, da ji je »Gospodarski list« vedno na razpolago. S Tržaško kmetijsko družbo v Trstu nismo bili to zadevno nikdar v stiku.«

Zadružna zveza v Gorici
Načelstvo.

VALUTA.

Dne 15. decembra si dal ali dobil:
za 100 dinarjev — 26— — 26-20 L.
za 100 avstr. kron — 3-2 — 3-3 stot,
za 1 dolar — 23— — 23-10 L.
za 1 funt 101-31 — 101-60 L

**Sirite Naročajte
Berite „Goriško Stražo“.**

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Vončina Franc, Zadlog, črni vrh:
Napravite Vi in vsi Vaši tovariši prošnjo za končno priznanje invalidne pokojnine do 31. decembra 1923., na Commissione generale per le pensioni, Roma, Palazzo Braschi.

Kenda Franc, Staro selo: Napravite vsi prošnjo za končno priznanje invalidne pokojnine do 31. decembra 1923. na Commissione generale per le pensioni Roma, Palazzo Braschi.

DAROVI.

Za Slovensko sirotišče: Ajdovski dobrotnik siromakov 10 L., Neimenovana v Gorici 15 L. — Srčna hvala!

Nov zobozdravnik

specialist za bolezni v ustih in na zobeh

M. U. dr. Lojz Kraigher

z nemškim zobozdravniškim izpitom sprejema v Gorici, na Travniku št. 20/I.

MLADA mlečna koza, gosi in kanarček (samica) Harzseifert, čistokrvna na prodaj. Poizveš: Bar, Via S. Pietro 72.

DOMAČE PODJETJE.

Trgovina potrebščin za ženska ročna dela. Istopam se tudi sprejemaj naročila za izdelovanje perila ter vsakovrstnih ročnih del, kakor opreme za neveste i. t. d. Priporočamo se prečastiti duhovščini za cerkvene vezenje.

»Ricamo« Via Mazzini (Municipio št. 6, Gorica).

HIŠA, obstoječa iz kuhinje, dveh sob in vrtom v Gorici na lepem kraju je na prodaj po nizki ceni. Naslov pri upravi lista.

V IDRIJI št. 473 se oddajo prostori, kjer je bil do sedaj meroskusni uRAD, z novim letom v najem. Pojasnila daje lastnik France Kos v Idriji.

Prodaja na obroke.

S prvim septembrom je otvorila firma: »Grande Emporio Rateale« (centrala v Trstu),

Via Garibaldi 20, II p. (prej via Teatro)

svoje podružno skladišče.

Prodaja: izgotovljene obleke in po meri, najfinje manufaktурno blago, suknje, dežne plašče, obuvalo, klobuke, ov ratnike, rokavice, naramnice, perilo itd.

Cene brez konkurenco! Obroki mesečni in tedenski. Krojačnica prvega reda. Gorica, Via Garibaldi 20-II.

Kmetovalci!

Kdor želi TOMAŽEVO ŽLINDRO, kalijevo sol ali druga umetna gnojila, naj jih naroči pri domači hranilnici ali zadrugi, v goriški okolici pa pri

Zadružni Zvezi v Gorici

Corso Giuseppe Verdi 37, I. nadstropje.

Najvišje cene plačam

za kože: lisic, kun, podlasic, zajcev, mačk, veveric, jazbecov i. t. d., i. t. d.

Sprejemam poštne pošiljalive!

Walter Windspach

GORICA - VIA CARDUCCI št. 10

PODRUŽNICA

Ljubljanske kreditne banke v Gorici

Corso Verdi „Trgovski Dom“

Telefon št. 50. ————— Brzozavni naslov: Ljubljanska banka.

Delniška glavnica

in rezerve:

80 MILIJONOV

CENTRALA:

LJUBLJANA

Reserva S H S

kron

64 MILIJONOV

PODRUŽNICE: Brežice, Kranj, Metkovič, Celje, Maribor, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.

Obrestuje vloge na knjižice po 4½%. Na daljšo odpoved vezane vloge po dogovoru.

Nakup in prodaja vsakovrstnega tujega denarja.

Izvršuje vse v bančno stroko spadajoče posle najkulantnejše.

TEOD. HRIBAR (nasl.) - GORICA

Corso Verdi 32 (hiša Centr. Posoj.)

Velika zaloga češkega platna iz znane tovarne Regenchart & Rymann, vsakovrstno blago za poročence kakor tudi velika izbira moškega in ženskega sukna.

Blago solidno!

Cene zmerne!